

PEFC Norge
mail@pefc.no

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
		20220252	Martin Eggen	09.06.2022

Høring – forslag til revidert Norsk PEFC Skogstandard. Høringsvar fra BirdLife Norge

I 2020 startet PEFC Norge en ny revisjonsprosess hvor en arbeidskomite ble nedsatt for å revidere den norske PEFC Skogstandard. Forslag til revidert skogstandard er på høring og vi takker for anledningen til å svare.

Oppsummering

Skogbruk har i høyeste grad konsekvenser for fuglelivet. Å utføre skogbruk på en måte som bedre ivaretar naturmiljøet i skogen er en viktig del av det grønne skiftet. Nærmere 60 % av artene i Norge lever i skog, og det er i våre siste rester med gammelskog vi finner det største mangfoldet og de sjeldneste artene. Skogen er det økosystemet med dårlig økologisk tilstand (jfr. naturindeksen). Tilstanden må forbedres.

Andelen død ved i norske skoger øker noe (spesielt i høyreliggende skoger med lav bonitet, lite attraktiv for skogbruk), men det dominerende bildet er at skogbruket ikke tar tilstrekkelig hensyn til naturmiljøet i driften, noe som er skadelig for så vel naturmangfold som klimahensyn. Den nye PEFC Skogstandard imøtekommer ikke stadig mer overbevisende forskning om hvordan større naturhensyn øker robustheten i økosystemene. BirdLife Norge har fulgt debatten om EUs nye skogstrategi med interesse, der man skisserer en omfattende omlegging av skogbruket. Målet er sunnere og mer artsrike skoger som lagrer mer karbon, og at skogene blir mer motstandsdyktige mot klimaendringer. Vi er overrasket over at utkastet til PEFC-standarden ikke går lengre i å imøtekomme fremtidens krav. En omstilling nå vil være i skogbrukets egen interesse.

BirdLife Norge mener det er helt uakseptabelt at skogeier og næringen har ansvaret for gjennomføring av hogst etter PEFC Skogstandard. Kravene vi etterspør i denne standarden må inkluderes direkte i bærekraftstandarden hjemlet i skogloven, og ikke en privatrettslig sertifiseringsordning. Kontroll av hogster må utføres av det offentlige, gjerne oppgaver under Statens naturoppsyn (SNO).

BirdLife Norge mener:

- Ved bygging av nye landbruksveier må naturmangfoldet ivaretas. Bygging av nye landbruksveier må følge offentlige prinsipper om utredningsplikt og høringer etter plan- og bygningsloven.
- Hensynet til rovfugler må ivaretas bedre i skogbruket, bl.a. ved at den hogstfrie radiusen økes og «karantenetiden» for hogst etter at reir har vært i bruk økes.
- Tilskuddsordninger som kan ha negativ påvirkning på naturmangfoldet (f.eks. gjødsling av skog og hogst i bratt terreng) må avvikles.

- Det må innføres meldeplikt på hogst.
- Områder som aldri har vært flatehogd må vernes.
- Planting av fremmede treslag må opphøre, og områdene må restaureres.
- Treslagskiftet fra naturlig skog (f.eks. løvskog) til plantefelt (ofte gran) må stanses.
- Miljøundersøkelser forut for hogst må utføres av en uavhengig part, og det må være full transparens rundt hva som er undersøkt og hvordan funnene er vurdert.
- Ordlyden i PEFC Skogstandard må være slik at den setter klare krav, og det må være gode kontrollmekanismer for å etterse at standarden er fulgt. PEFC Skogstandard oppleves mer som en veileder enn som et klart rammeverk for skogbruk.
- Bruk av kjemikalier og pesticider i naturen bør begrenses ytterligere, og på sikt fases ut.
- Gjødsling tilknyttet skogbruk må opphøre.

Vi er glade for at FNs bærekraftsmål nevnes i standarden, og at flere av målene nevnes i samme åndedrag. I bærekraftsmål 8 er det presisert at man skal arbeide for å oppheve koblingen mellom økonomisk vekst og miljøødeleggelse, og det presiseres en forventning om at de utviklede landene, som Norge, går foran. Det er et grunnleggende prinsipp for FN sine bærekraftsmål at et mål ikke skal fremmes på bekostning av et annet. For at utvikling skal kunne sies å være bærekraftig, skal målene sees i en sammenheng og balanseres mot hverandre. Gitt skogens økologiske tilstand i Norge og skogens viktige funksjon som klimastabilisator, er det etter vårt skjønne opplagt at PEFC Skogstandard må vektlegge naturhensyn sterkere dersom man skal nærme seg bærekraftig virksomhet. Et delmål kan være å få en halvering av antallet arter på rødlista knytta til skog innen få tiår.

De største manglene i forslaget til PEFC Skogstandard er etter vår mening mangel på nulltoleranse for hogst i naturskog, fortsatt legitimering av treslagsskifte og bruk av fremmede treslag.

Vi er selvsagt glade for de forbedringene PEFC Skogstandard tross alt legger opp til. Dette kommenteres under de ulike kravene og disse beholdes i den endelige versjonen.

Vi anbefaler derfor at våre innspill i dette høringssvaret tas hensyn til i den endelige versjonen.

Kommentarer til forslag til ny PEFC Skogstandard

Kravpunkt 1. Forvalteransvar og skogsertifiseringsavtale

Både hogst og bygging av landbruksveier bør inkluderes i plan- og bygningsloven, og dermed også være bundet av forskrift for konsekvensutredning og høringer. Dette vil føre til bruk av uavhengige biologer i kartleggingen og forberedelsene, og at det sivile samfunn får større innsynsrett og muligheter til påvirkning. MiS-registreringene har vist seg å ikke fange opp sentrale miljøverdier.

Vi mener dagens situasjon er uholdbar, og ber om at næringen selv rydder opp og inkluderer seg selv i vanlig forvaltningspraksis og transparens.

Kravpunkt 2. Arbeidskraft og sikkerhet

Der er kritisk viktig at den utførende part har god biologisk kunnskap og kjennskap til gjeldende regelverk. Vi kan ikke se at dette er tilstrekkelig ivarettatt.

Kravpunkt 3. Planlegging i skogbruket

Hogst av skog må avklares med sertifiseringsholder/skogkjøper før skogdriften tar til, med klare krav til hva som skal være sjekket ut før hogst. Sensitive artsdata, kommuners viltkart, sertifiseringsholders

miljødatabaser og naturfaglig kompetanse i regionen (f.eks. BirdLife Norges fylkesavdelinger) bør nevnes spesielt i standarden i tillegg til miljødatabaser (naturbase, artskart m.m.).

Kravpunkt 4. Landskapsplan

Etter utkastet til PEFC Skogstandard skal sammenhengende teiger over 10.000 dekar produktiv skog skal ha landskapsplan, som skal revideres minst hvert 15. år. BirdLife Norge mener at alt skogsareal som er aktuell for hogst bør ha en landskapsplan. Dette kan gjøres ved at ulike grunneiere samarbeider om planen for å sikre ulike interesser, og for at landskapet ikke skal domineres av en-generasjons plantefelt eller omfattende treslagskifte, samt at viktige naturverdier tas vare på. Det må til enhver tid være et visst forhold med stående skog av forskjellige typer i et større område. I dag kan i praksis alle eiendommer maksimal utnyttes samtidig. Notat 2022-45 fra Kistefos Skogtjenester tar for seg hensynet til hønsehauk og forvaltningen av større areal skog for å sikre leveområder og hekkeplasser. Resultatene fra denne undersøkelsen indikerer at gjeldende krav i PEFC Norsk Skogstandard knyttet til forvaltning av hekkeplasser for hønsehauk er mangelfull. Slik er det for mange rødlistede arter. Behovet for flere og bedre landskapsplaner er derfor til stede.

Det må sikres at det ikke hogges i skog med betydningsfulle naturverdier, det vil si areal med truede arter, truede naturtyper og viktige naturtyper av A-verdi og B-verdi.

Kravpunkt 4. Skogsveier

BirdLife Norge foreslår endring i setningene «I større sammenhengende skogarealer med lite omfang av tekniske inngrep og som er spesielt viktige for biologisk mangfold eller friluftsliv, skal nye skogsbilveganlegg normalt unngås. Det kan søkes PEFC Norge om dispensasjon». Ordet «og» erstattes med «eller» (begge krav må ikke være oppfylt) og at siste setning fjernes. Den inngrepsfrie naturen i Norge ble redusert med om lag 630 kvadratkilometer fra 2013 til 2018. Sør-Norge har minst urørt natur, her var mindre enn fem prosent av naturen villmarkspreget per januar 2018. For landet sett under ett var tallet rundt 11,5 prosent (mesteparten lavproduktiv fjellnatur). Skogbruket er en betydelig årsak til reduksjonen i områder med få tekniske inngrep, og det er essensielt at PEFC Skogstandard bidrar til å redusere skogbrukets negative påvirkning.

Kravpunkt 11. Hogst.

Det haster å kartfeste gammelskogen i Norge. Skog som ikke har vært flatehogd tidligere må ikke hugges, og PEFC Skogstandard må fastslå dette.

I skog som er eldre enn 80 år må det alltid drives lukket hogst, slik at skogen får en åpen og gammelskoglignende struktur. Lukket hogst vil også måtte være den foretrukne drivsmåten på areal med lav og middels bonitet, som høyreliggende skog og i områder med sump- og myr. PEFC Skogstandard bør ha et konkret mål om andelen lukket hogst innenfor konkrete tidsrammer.

BirdLife Norge mener hogst og annen skadelig virksomhet knyttet til skogsdrift ikke må tillates i april-juli.

Kravpunkt 13. Livsløpstrær og døde trær

BirdLife mener at også gran som har vært død i mer enn ett år skal ligge/stå urørt, og vi foreslår en dobling av i antall livsløpstrær (minst 20) som står igjen per avvirket areal. Dette for å ivareta naturmangfoldet noe bedre.

Kravpunkt 14. Terrenghtransport

Flere saker har vist at skader fra terrenghtransport kan bli omfattende, og derfor må det være klare regler for transport. Mye av teksten i foreslått PEFC Skogstandard støtter vi, ikke minst at mer uttak på gjøres på

frossen mark og i vinterhalvåret. Dette kan være sammenfallende med nødvendigheten av å hugge mindre i fuglenes hekketid. Vi savner klare formuleringer som vil føre til reelle endringer, og ber om at teksten i dette kravpunktet forbedres med det formålet. For eksempel foreslår vi at kjøring i kantsoner mot myr, vann, bekker og elver alltid skal unngås.

Kravpunkt 15. Langsiktig virkeproduksjon

Det er et utelukkende gode for så vel klima som naturmangfold at omløpstiden økes. Forslag til PEFC-Skogstandard åpner for hogst langt under det som er ønskelig ved minstestandarden for aldersgrense. Minstealder bør heves opp mot vanlig omløpstid.

Kravpunkt 18 og 19. Bruk av plantevernmidler og gjødsling

Tilførsel av nitrogen er en stor trussel mot naturmangfold, så vel over som under bakken, og er dermed svært omdiskutert også som klimatiltak. I tillegg kommer avrenningsproblematikk til vassdrag, som i siste endepunkt renner ut i havområder. PEFC Skogstandard må forby gjødsling.

Bruk av pesticider og kjemikalier i naturen bør fases helt ut.

Kravpunkt 20. Bruk av fremmede treslag

BirdLife Norge er ikke fornøyd med forslaget om at utenlandske treslag kan kun benyttes på arealer der det har vært plantet utenlandske treslag for skogbruksformål tidligere, selv om det er et steg i riktig retning. Det er urovekkende at skognæringen fortsatt tviholder på retten til å plante ut skadelige, fremmede arter i norsk natur, til tross for at myndighetene gjennom konvensjonen for biologisk mangfold har forpliktet seg å bekjempe fremmede arter.

Det er allerede behov for en betydelig opprydding og restaurering av areal tilplantet med utenlandske treslag. BirdLife Norge foreslår et totalforbud mot utenlandske treslag, og innføring av en hogstavgift som skal gå til opprydding av tilplantede areal.

Kravpunkt 21. Påskoging og treslagsskifte

Planting av skog i Norge tok til etter krigen, og ble sett på som et positivt tiltak i gjenreisningen av landet. Selv om skogsreisning er et omfattende tiltak som legger beslag på store areal, har det ikke vært tradisjon for noen videre konsekvensutredninger. Hvilke naturverdier og hvilke fuglearter som opprinnelig fantes på de stedene som er benyttet til plantasjeskoger vet vi derfor lite om.

Gran vokser raskt, og den vokser tett. På de fleste stedene i Nord-Norge og på Vestlandet er grana en fremmed art. En art regnes som fremmed når den spres av mennesker til et sted eller en region hvor den ikke er naturlig utbredt, og ikke kommer seg til ved hjelp av naturlig spredning. Det er derfor ikke bare utenlandske treslag som sitkagran og lutzgran som er fremmede arter. Også norsk gran fortrenger naturlig habitat. BirdLife Norge er derfor klar på at utplantet granskog i nord og vest er å anse som en fremmed art der den ikke har naturlig tilhold. Det er viktig at PEFC-standard er klar på at all granplanting i områder der den ikke hører naturlig hjemme er introduksjon av en fremmed art, og har en høy bevissthet om det problematiske sett fra et økologisk perspektiv. Også i andre deler av landet er denne type treslagsskifte problematisk da stedegen flora og fauna fortrenses og landskapet ensrettes.

Store områder har i dag vært utsatt for treslagsskifte, og landskapsbildet domineres av granskog som er planet. BirdLife Norge mener PEFC-standard må slå fast at det ikke skal beplantes nye områder med gran, lik kravene foreslått i kravpunkt 20 om bruk av fremmede treslag. For naturmangfoldet kan uttrading av rike løvskogslir, omgjort til plantefelt med norsk gran, være like skadelig som utplanting av f.eks. sitkagran i kyststrøk. Formuleringene i forslag til PEFC Skogstandard om at påskoging og treslagsskifte

kan skje i områder der dette allerede er foretatt («vellykket og i større omfang, og bare i forbindelse med fremtidige driftstekniske løsninger) gjør det motsatte. Det er totalt uakseptabelt.

Kravpunkt 24. Hensyn til rovfugler og ugler

Hensynet til rovfugler og ugler på være faglig basert. Skogdrift påvirker mange av artene negativ gjennom forringelse av leveområder og byttedyrtilgang. Reglene skal sikre at ikke hekking og hekkeplasser ødelegges eller forstyrres direkte. Da må hensynene være så gode nok. Vi opplever at hensynsonene i forslaget ikke er faglig basert, men delvis basert på metoden «tenk på et tall». Multiconsult har laget en oversikt over anbefalte avstander for forstyrrelser ut ifra faglig kunnskap. Merk avstandene for bakkearbeid og terrengtransport. Vi forventer at alle avstander på rovfugler og unger bringes mer i tråd med anbefalingene i veilederen *Anbefalte hensynssoner for sårbare arter av fugl*: [Notat-06-04-2018.pdf \(multiconsult.no\)](#)

Alle forstyrrelser fra skogsdrift, inkludert planting og annet, må være omfattet av hensynsreglene. Bestandsutviklingen for flere av rovfuglene våre er dessverre negativ, og skogbruket er en av faktorene som påvirker dem. Fiskeørn og hønsehauk er nå truede arter (sårbar, VU) og bedre beskyttelse av disse må prioriteres i tråd med rådene under.

Kongeørn

Kongeørn er en svært sårbar art. Ørnereir kan ha vært i bruk av mange generasjoner, og i mange tilfeller eksisterer ikke brukbare alternative reirplasser. Selv om bestanden regnes som stabil, er ungeproduksjonen jevnt over mindre bra, og knapt det som kreves for å opprettholde bestanden på sikt. Hensynssonen må etter vårt skjønn økes til 200 meter. Hogst bør uansett alltid gjøres i samarbeid med en kompetent person på kongeørn, bl.a. for å sikre at reiret ikke blir liggende for eksponert til. Buffersonen i hekketiden bør være *minst 1000 meter*, og tidsperioden bør økes til 1. september for å dekke hele perioden det er unger i reiret.

Undersøkelser viser at den kan reagere atferdsmessig på forstyrrelser (f.eks. turgåere) allerede ved 1500 m avstand. Store variasjoner forekommer imidlertid mellom ulike individer og territorier, men det er konkludert med at aktive forstyrrelser vanligvis skjer ved 750-1000 m avstand.¹ PEFC Skogstandard bør også ha formuleringer som oppfordrer til å skjerme området fra trafikk, f.eks. ved å stenge av skogsbilveier om sommeren.

Hubro

Hubro er svært sårbar for forstyrrelser, og hogst bør ikke skje innen en radius på 1000 meter fra kjent hekkeplass i hekkeperioden (1. februar–31. august).

Hønsehauk

Det er svært viktig at de nye reglene om utvidet «karantenetid» (tid fra reiret sist var i bruk til området frigis til hogst) blir opprettholdt i endelig versjon av PEFC Skogstandard. Undersøkelser viser at hønsehauken svært ofte returnerer til et reir innen 10 år etter at det sist var i bruk, og at de nye foreslåtte bestemmelsene derfor vil spare 90 prosent av lokalitetene som ellers vil gå tapt.²

¹ Ruddock, M. & Whitfield, D.P. 2007. A review of disturbance distances in selected bird species. Natural Research (Projects) Ltd. Rapport. 181 s.

² Nygård, T., Jacobsson, R. & Østerås, T.R. (2020). Hønsehauken i gammelskogen: Femårsregelen i skogbruket kan føre til at mange intakte hekkeområder går tapt. *Vår Fuglefauna* 43 (2): 78-83.

Musvåk

Hensynssonen må økes til minst 200 meter for å sikre tilstrekkelig beskyttelse.

Fiskeørn

Fiskeørn velger gjerne å hekke i frittstående trær, men enkeltstående trær er mer utsatt for å bli vindfelt enn der de står mer skjermet. Det er også et poeng at hogst ikke må øke innsynet til reiret fra stier og veier. Fiskeørna er kjent for å forlate hekkeplassen ved for mye forstyrrelser. Hensynssonen må økes til minst 500 meter og perioden utvides til 15. august. At fiskeørna har problemer med å finne nok egnede reirtrær understrekes av en undersøkelse fra Finland, der 46 % av 951 kjente hekkeplasser var i kunstige, menneskelagde kvistreir, laget nettopp for å avhjelpe situasjonen med manglende gunstige reirplasser.³

Kravpunkt 25. Hensyn til tiurleik

Tiurleiker må sikres bedre. Kravet til antall tiurer på en leik forut for krav til forvaltningsplan må senkes til 7-10 tiurer, da dette er en middels stor leik etter dagens målestokk. Leiker over 10 eller flere tiurer er svært sjeldne. Det er særlig kravet til beskyttelse av dagområdene som er viktig. BirdLife Norge foreslår å bytte ut begrepet «leiksentrum» med «leikområde», da det gir en bedre forståelse av hvilke områder som må beskyttes. Et middels stort leikområde er på rundt 50 dekar. Hogst inn mot leikområder må planlegges sammen med kompetent ressurspersoner, og kun lukket hogst er akseptabelt.

Kravpunkt 26. Hensynet til andre hekkende fugler

Formuleringen «skogdrift unngås» må gjelde for punkt a-e, slik det gjelder for eldre (hogstklasse 4 og 5), flersjiktet, lauvtredominert skog. Uttrykket «søkes unngås» er lite tilfredsstillende. Tiurleikene må beskyttes i april, og punkt e) bør derfor flyttes opp til kravpunkt 25 om dette med krav om å unngå all hogst innenfor randsonene til leikområde i april.

Kravpunkt 27. Vannbeskyttelse

Beskyttelsen av kantsonen må ha klare krav i PEFC Skogstandard, og støtte opp under begrepsbruken og intensjonen i vannressursloven. BirdLife Norge foreslår at de foreslåtte breddene i standarden dobles for å sikre naturmangfold, viltfunksjoner og rensfunksjoner.

Kravpunkt 28. Myr og sumpskog

Skogsdriftsvirksomhet i myr og sumpskog er det ikke grunnlag for, og PEFC Skogstandard må slå fast dette. Grøfter i områder som tidligere har vært grøftet for å etablere skogdrift må lukkes. Dersom det likevel skulle skje grøfterensk må den aldri gå dypere enn opprinnelig grøfting, og det må dokumenteres med før- og etterbilder.

For BirdLife Norge

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, Generalsekretær

VEDLEGG:

HØNSEHAUK, hogst ved reirlokalteter. Vurderinger knyttet til PEFC Norsk Skogstandard Kistefos Skogtjenester as, Notat 2022-45.

³ Saurola, P. 1997. The osprey (*Pandion halieatus*) and modern forestry: A review of population trends and their causes in Europe. *Journal of raptor research* 31: 129–137.